HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

עבידנא יומא טבא לרבנן. לתלמידים. רמז ישיבה היה: **זיבי לי.** ישוטס שכרי: **דכי אתי זורבא מרבנן כו'.** שמיצת תלמידי חכמים עלי: **דלא מזיגנא ריש אכי סדיא.** מיני מיגא רמזי על הכר: **כמה דלא מהפיכנא ליה בזוזיה.** על שמרמה מס יש בדבריו לזכותו: **מפעטף.** בבגדים נמיס: **בוחי לגה.** הכי קרי ליה לשניתא שבא מתוך חביבות: **טחיי.** רקיקין טחין פניהן בשומן מליה או בשמן: **מי עדיפא לן מינה.** כלום אתה משוב לנו מן השבח לכבוד שבת הכנסת ולא היינו יודעים שמצוה: **מתליסר טבחי.** לטעוס בשבת מן המוכחר: **אימיתי סלעים.** אימתירי פשיטי סלעי מדינה והן ל' מנ' בשלע זורי והיינו מלי דינר: **ומשלים להו אלינורא דדשא.** לפני בוסס להניח לו הבשר היה מזמן להן מעוחיהן על פתחן ואומר להן לשוב היין שמשארו והתחזקו מהר בשומנותיכם למהר ולחזור ולמכור ולהתעסק בצרכי שבת. ולי נראה ומשלים להו אלינורא דדשא כשהיה מביא לשאוסה היה נותנה לשמשין המכינים סעודתו על פתח ביתו ולא היה נכנס אלא ממהר לחזור ולהניח אחרת ואמר להן לשמשין לשוב היין שמשארו מהר להכין את זו בעוד שאלך להניח את זו: **אתליסר דשינא.** פשטדו"ל של שמשוב היה ועשיר: **ומושיף נורא.** נופח משם נורא לכבוד השבת. ורבינו לוי גרס מתכתא דשמגא מההר: **נגיס גונדא.** כלי שמור להוליע שהיוס חינו כדי להתעבג בחשיבות מלהתעסק בחשבילי שבת ולא יטנף בגדיו בביוסל קדילות: **דשמגא דכי רבי ישמעאל כו'.** דביוסל קדילה מטנף בגדים: **מחיך ריפא.** שם היה שם לשם בשמה למחוך מחכהו הוא בעלמו: **פריס.** לשון פרומים ס מחתך: **מלפף למופי.** מליח המור בעליס דקים: **מלפף ועייל מלפף ונפיק.** בע"ם יוצא ונכנס להניח תמיד משוחות כלי תשמיש ובגדי חופש ומגדים כשהיה שמקבל את רבו בביתו ומרחה לו שהוא חשוב עליו וחכך לכבודו לטרוח ולהרבות בשבילו: **מוקי שבי.** מכבד שבחות: **אמרי ליה בלדאי.** להמי נכרי: **בלדאי.** חוזס בכוכבים: **אילו נהו.** שוסס ליפול בידו: **אופכה בסייניה.** עשה לו כוכע של לבד ובבנו במבבות של זהב וקבע בו מרגליות וקבע את זו עמהם: **סייניה.** כוכע. ורבינו הלוי גרס בסדיניה בשולרו ולשון הגון לי והוא לשון ר' יעקב ב"ר יהודה: **פריסר עיליפי דדינרי.** עליות מלאות דינרי זהב. ס וגוזמא בעלמא הוא כלומר הון עתק מאד כך פירש רבינו הלוי וכן בכל מקום בגון תליסר גמלי ספיקי טריפתא (חולין דף לה:) וכן תליסר טבחי לבעל: **בשם הן זוכין.** לשובר גדול הזה: **לה' הארץ.** לתן לנו רשות ליהנות עד שנברך שמו בברכת המזון: **והארץ נתן לבני אדם.** ע"י מתנתו נהנינו הטובה הזאת: **מאי דכתיב ולקדוש ה' מכובד.** מלכתיב וקרוש לשבת עונג מכלל לקדוש ה' לשו משבת קוי: **וכבדתו.** משבת מהדר לתי ביוס"ב הא כתיב ביה מכובד: **להקדיש.** זמן סעודת שבת לזמן סעודת חול וחהו כבודו: **לאחר.** וחהו כבודו שהוא מתאוה לאכול: **במאי נפנייה.** במאי נפנייהו משאר ימים: **אי רגיליהו לאקדומי.** סעודתכם בשקר לאחרוס: **רב אשי.** שקי נהוג היה ולינו רואה עת האכילה וכשהיה דוחק בשבת מוציא התלמידים במקום שמגיע שם החמה לעת האוכל כדי שיאכלו וישתו ויחזרו לקום: **דמטי עונה.** שיאכלו: **פייפ.** מהר:

מהדר

בתליסר עיליתא דדינרי. אומר ר"ת דעיליתא שם כלי[א] הוא[ב] כלאמריכן בריש כילד מעבירין (עירובין דף נג.)[ג] עלת נקפת בכדה[ד]: **רב אמר להקדים ושמואל אמר לאחר.** ולא פליגי אלא לר' אייבי בדרכו לשחר ושמואל אייבי בדרכו להקדים כלאמריכן בשמוך: ומשלי

עבידנא יומא טבא לרבנן אמר רבא [א]תיתי לי דכי אתא צורבא מרבנן לקמאי לדינא לא מזיגנא [ב] רישי אבי סדיא כמה דלא מהפיכנא בזוזותי' אמר מר בר רב אשי פסילנא ליה לצורבא מרבנן לדינא מ"ט [ג]דחביב עלי בגופאי ואין אדם רואה חובה לעצמו [ג]רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה רבי יניאי לביש מאניה [ג] [ד] מעלי שבת ואמר בואי כלה בואי כלה[ה] רבה בר רב הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן קריבו ליה תלת סאוי טחיי א"ל מי הוה ידעיתון דאתינא אמרו ליה מי עדיפא לן מינה [ה]רבי אבא זבן בתליסר אסתירי פשיטי בישרא מתליסר טבחי ומשלים להו אצינורא דדשא ואמר להו [ו]אשור [ו]הייא אשור הייא [ז]ר' אבהו הוה יתיב אתכתקא דשינא ומושיף נורא רב ענן לביש גונדא [ח]דתנא דבי רבי ישמעאל בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו [ט]רב ספרא מחריך רישא רבא מלח שיבוטא רב הונא מדליק שרגי רב פפא גדיל פתילתא רב חסדא פרים סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי ר' זירא מצתת צתותי רב נחמן בר יצחק מכתף מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר אילו מקלעין לי ר' אמי ור' אסי מי לא מכתיפנא קמייהו ואיכא דאמרי ר' אמי ורבי אסי מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי אמרי אילו איקלע לן רבי יוחנן מי לא מכתפינן קמיה יוסף מוקיר שבי הוה ההוא נברי בשבבותיה דהוה נפישי נכסיה טובא אמרי ליה כלדאי כולהו נכסי יוסף מוקר שבי אכיל להו אזל זבנינהו לכולהו ניכסי זבן בהו מרגניתא אותבה בסיניה בהדי דקא עבר מברא אפרחיה זיקא שדייה במיא בלעיה כוורא אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא אמרי מאן זבין כי השתא אמרי להו זילו אמטיוהו לגבי יוסף מוקר שבי דרגיל דזבין אמטיוה ניהליה זבניה קרעיה אשכח ביה מרגניתא זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא פגע ביה ההוא סבא אמר מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא בעא מיניה רבי מר' ישמעאל ברבי יוסי עשירים שבא"י במה הן זוכין א"ל בשביל שמעשרין שנאמר [ו]עשר תעשר [ט]עשר בשביל שתתעשר שבבבל במה הן זוכין א"ל בשביל שמכבדין את התורה ושבשאר ארצות במה הן זוכין א"ל בשביל שמכבדין את השבת דאמר רבי חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים [י]ובשמניחים אותו אומרים [ב]לה' הארץ ומלואה וגו' [י]וכשמסלקין אותו אומרים [ג]השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת אמרתי לו [אשריך שזכית] וברוך המקום שזיכך לכך א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניא מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף אמר לו תבלין אחד יש לנו ושבת שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף אמר לו תן לנו הימנו אמר לו כל המשמר את השבת מועיל לו ושאינו משמר את השבת אינו מועיל לו א"ל ריש גלותא לרב המנונא מאי דכתיב [ד]ולקדוש ה' מכובד א"ל [ה]זה יוה"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה אמרה תורה בכדהו בכסות נקיה [ו]וכבדתו רב אמר להקדים ושמואל אמר לאחר אמרו ליה בני רב פפא בר אבא לרב פפא כגון אנן דשכיח לן בישרא וחמרא כל יומא במאי נישנייה אמר להו אי רגיליתו לאקדומי אחרוה אי רגיליתו לאחרוה אקדמוה רב ששת בקיטא מותיב להו לרבנן היכא דמטיא שימשא בסיתוא מותיב להו לרבנן היכא דמטיא טולא כי היכי דליקומו הייא ר' זירא

מהדר

תורה אור השלם

1 עֲשֵׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: דברים יד כב

2 לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: תהלים כד א

3 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם: תהלים קטו טז

4 אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְיָ מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר: ישעיהו נח יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מיגנא ריישא מכי: (ב) שם לכים מאני במעלי:

גליון הש"ס

גמ' אשור הייא. גיטין דף לד ע"ב: רש"י ד"ה תליסר עיליתא דדינרי וכו' וגוזמא בעלמא. עי' ברכות דף כ ע"ב תוס' ד"ה תליסר מתיבתא:

רבינו חננאל

ורבנן הני דעבדי צרכי שבת בנפשייהו, כגון ר' אבהו דהוה יתיב אתכתקא דשינא ומשייף נורא, ורב חנן דשגר תנורא, ורב הונא גדיל פתילתא, ורב חסדא מדליק שרגי, ורב פפא פריס סילקא, רבה ורב יוסף צלחי צבי. כולהו כדמפרש בגמרא בריש האיש מקדש שקיום המצוה באדם עצמו טפי עדיף יותר מבשלוחו. וכבדתו, שמשנה זמן סעודתו בהקדמה או באיחור.

מוסף רש"י

ראין אדם רואה חובה לעצמו. לין לעצמו מתקרב לגד התופה למיב את עלמו ואפילו מתכוין לגין לאת מצוה (כתובות קה:). **בואו ונצא לקראת שבת המלכה.** כלאם המקבל פני מלך (ב"ק לב:). **תלת סאוי טחיי.** שלש סלין פת נקיה פניה טוחין בשמן וכבס. יום השבת היה (חולין קיא.). **אל ימזוג בהן כוס לרבו.** לפי שמתעצמו ומתלכלכו בבשול קדירה (יומא נג: ועי' לעיל קיד:). **מחריך רישא.** לכבוד שבת (קדושין מא.). **שיבוטא.** לג (שם).

מוסף תוספות

א. קטן. מי' סר"ן.
ב. ששואבין בו יין ושמן. תוס' ב"ב קנו: ד"ה עלינתא. מן הכד. תוס' עירובין נג: ד"ה עלת. [פי' אחר]: מן החבית. מי' סר"ן. ג. גבי אמתא דהוה משתעיא בלשון חכמה, ואמרה הכי. תוס' הלת"ם.

מב א טוש"ע או"ח סי' טו סעיף ה:
מג ב מיי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ג סמג עשין ל טוש"ע או"ח סי' רסג סעיף ג:
מד ג מיי' שם הלכה ו סמג שם טור שו"ע או"ח סימן ר"ס סעיף ה:
מה ד טוש"ע או"ח סי' תרי סעיף ד:
מו ה מיי' פ"ל שם הלכה ח וסמג שם טוש"ע או"ח סימן רפח סעיף ז: